

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและปัญหาของการวิจัย

การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในปัจจุบันมากขึ้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านแรงงานของประเทศ คือ แรงงานภาคเกษตรกรรมมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในเมืองใหญ่เพื่อประกอบอาชีพอื่นแทนการใช้แรงงานแบบเดิม ส่งผลให้แรงงานท้องถิ่นซึ่งเป็นแรงงานไร้ฝีมือเป็นส่วนใหญ่ เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างมาก โดยเฉพาะแรงงานบางอย่างที่คนไทยไม่นิยมทำเพราะเห็นว่าเป็นที่ต้งใช้แรงงานหนัก สกปรกและรายได้น้อย จากสาเหตุดังกล่าวเป็นที่มาของการจ้างแรงงานนอกระบบหรือแรงงานต่างด้าว เข้ามาทำงานในท้องถิ่น การทำงานของแรงงานต่างด้าว จึงนับว่าเป็นประโยชน์ในการทดแทนการขาดแคลนแรงงานในประเทศ จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานได้ตามประเภทของการส่งเสริมการลงทุนและประเภทชั่วคราวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าตัว (สมเกียรติ สังข์นาค และดร.สิน พันธุ์พินิจ, 2552, หน้า 4-5) ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน จากข้อมูลของสำนักบริหารแรงงานทั่วประเทศตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนคนทำงานทั้งสิ้น 790,664 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ คนทำงานที่เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย มี 228,353 คน และคนทำงานที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย มี 562,311 คน จากสัดส่วนดังกล่าวจะเห็นว่าคนทำงานที่เข้าเมืองผิดกฎหมายมีจำนวนมากว่าที่เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย โดยคนที่ทำงานที่มากขึ้นทะเบียนจะได้รับบัตรอนุญาตคนทำงานโดยจะมีการแยกสีเพื่อแบ่งประเภทของอาชีพ 6 อาชีพ คือ อาชีพประมงสีฟ้า อาชีพเกษตรกรสีเขียว อาชีพก่อสร้างสีเหลือง อาชีพธุรกิจต่อเนื่องประมงสีส้ม อาชีพผู้รับใช้สีเทา และอาชีพอื่นๆ สีชมพู ซึ่งคนทำงานถือบัตรสีใดต้องประกอบอาชีพนั้นตลอดไป ห้ามเปลี่ยนผู้ประกอบการหรือย้ายอาชีพไม่ได้ ไม่เช่นนั้นจะกลายเป็นคนเถื่อนทันที ต่อคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีมติเห็นชอบให้เปิดจดทะเบียนคนทำงานที่อยู่นอกระบบผ่อน

ผันเพื่อให้ทำงานกรรกรอีก 19 กิจกรรม คือ กิจกรรมต่อเนื่องการเกษตร กิจกรรมต่อเนื่องปศุสัตว์ กิจกรรมรีไซเคิล กิจกรรมทำเหมืองแร่ กิจกรรมผลิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์ กิจกรรมผลิตจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม กิจกรรมการผลิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากดิน กิจกรรมผลิตจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง กิจกรรมแปรรูปหิน กิจกรรมผลิตจำหน่ายเสื้อผ้าสำเร็จรูป กิจกรรมผลิตจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระดาษ กิจกรรมผลิตจำหน่ายสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ กิจกรรมขนถ่ายสินค้า กิจกรรมค้าส่ง กิจกรรมชื้อซ่อมรถ กิจกรรมปั้มน้ำมัน กิจกรรมสถานศึกษา กิจกรรมการให้บริการต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศไทยได้จัดตั้งกองทุนสำหรับคนทำงาน โดยเก็บเงินในอัตราร้อยละ 15 ของเงินเดือนคนทำงานส่งเข้ากองทุน และจะส่งเงินที่คนทำงานสมทบในกองทุนพร้อมดอกเบี้ยคืนให้คนทำงานภายใน 45 วัน หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการจ้างงาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำให้การเข้าเมืองและการจ้างงานของคนทำงานเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (เรื่องเดช นวสันติ, 2556, หน้า 2-3)

จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออก ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยว สภาพภูมิประเทศประกอบไปด้วยป่าไม้ ภูเขา ที่ราบสูง ที่ราบลุ่มน้ำ และที่ราบชายฝั่งทะเล ในส่วนของพื้นที่ป่าไม้มีประมาณ 3 ใน 10 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา และสระแก้วทางทิศเหนือ ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดตราดและประเทศกัมพูชา ทิศใต้ติดกับอ่าวไทย และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดระยองและชลบุรี ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพที่ประชากรในจังหวัดนิยมประกอบอาชีพมากที่สุดคือเกษตรกรรม ประมง โรงงานประเภทแปรรูปเกษตรกรรม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, จังหวัดจันทบุรี, 2558) จากการศึกษาสภาพปัญหาจังหวัดจันทบุรี พบว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีปริมาณการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากกัมพูชา ซึ่งสภาพของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในจังหวัดจันทบุรีไม่ได้อยู่ในสภาพที่ดีเท่าไรนัก ส่วนมากล้วนแต่เป็นกลุ่มคนที่หนีร้อนมาพึ่งเย็น ว่าจะจะเป็นเรื่องของสภาพเศรษฐกิจ ความยากจน สงครามทางการเมือง เป็นต้น (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 7, 2554) ซึ่งแรงงานต่างด้าวมีส่วนให้สภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรีดีขึ้น แต่ในทางตรงข้ามก็มีผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น ทำให้แรงงานในพื้นที่ขาดรายได้ ความมั่นคงภายใน แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง เป็นต้น ประกอบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นปัญหาที่เกิดจากสถานประกอบการหรือนายจ้างที่ใช้แรงงานต่างด้าวส่วนมาก มิได้ปฏิบัติต่อ

ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานหลาย ประการ อาทิเช่น จ่ายค่าจ้างน้อยเกินไป ให้ทำงานเกินเวลาทำงานโดยไม่จ่ายเงินค่าล่วงเวลา ทำงาน ให้งานทำงานโดยไม่มีวันหยุดหรือให้ทำงานในวันหยุดโดยไม่จ่ายเงินค่าทำงานในวันหยุด และในกรณีที่ต้องการเลิกนายจ้างมักไม่จ่ายเงินค่าชดเชยให้กับลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าว หรือ กรณีนายจ้างหลอกลวงให้ลูกจ้างทำงานหนักหรือเกินเวลาการทำงาน กรณีที่ลูกจ้างยินยอม นายจ้างมักเอาเปรียบลูกจ้างไปตลอด หากลูกจ้างไม่ยินยอมก็มักเลิกจ้างโดยไม่จ่ายเงินชดเชยให้ ซึ่งเป็นปัญหาที่นายจ้างอาศัยความได้เปรียบของนายจ้างกระทำการเอาเปรียบลูกจ้างที่ เป็นแรงงานต่างด้าว จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การบังคับใช้แรงงาน การหลอกลวงทำงาน การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการอาชญากรรมที่เกิดจากลูกจ้างต่างด้าวที่ไม่ได้รับความเป็น ธรรมในการได้รับค่าจ้างจากการทำงาน เป็นต้น

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าปัญหาและตั้งประเด็นการศึกษา ค้นคว้าดังนี้ ปัญหาในการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การ ทำงานของคนต่างด้าว ผลของการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชย ให้แก่การทำงานของคนต่าง แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว และการพัฒนาสังคมอย่าง เป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับหลักสากลในเรื่องการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเรื่อง “ปัญหา การทำงานของคนต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี: ศึกษากรณีค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานใน วันหยุด และค่าชดเชย” ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชย ให้แก่การทำงานของคนต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาผลของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่า ทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว

4. เพื่อศึกษาการพัฒนาสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับหลักสากลในเรื่องการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยของลูกจ้างต่างด้าว
2. ขอบเขตด้านประชากร การทำงานของคนต่างด้าวหรือลูกจ้างต่างด้าว
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ เขตจังหวัดจันทบุรี

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลโดยตรง

1.1 เพื่อทราบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยต่อลูกจ้างต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี

1.2 เพื่อทราบผลการบังคับใช้กฎหมายการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยต่อลูกจ้างต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี

1.3 เพื่อทราบแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยของลูกจ้างต่างด้าว

1.4 เพื่อทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาทางสังคมเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่ลูกจ้างต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรีอย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลโดยอ้อม

2.1 ด้านวิชาการ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา การเรียนการสอน ในรายวิชากฎหมายแรง กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายธุรกิจ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ และรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการปรับปรุงนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานต่างด้าว หรือการทำงานของคนต่างด้าว

2.3 ด้านเศรษฐกิจหรือการพาณิชย์ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการวางแผนการลงทุนเกี่ยวกับการใช้แรงงานต่างด้าวให้เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ

2.4 ด้านสังคมและชุมชน สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางส่วนหนึ่งในการวางแผนหรือการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดการพัฒนาจ้างแรงงานของนายจ้างในท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมต่อการทำงานของคนต่างด้าว

2.5 การเผยแพร่ในวารสาร สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ต่าง ๆ ได้ เช่น วารสารวิจัยรำไพพรรณี หรือวารสารอื่นๆ หรือเอกสารประชุมวิชาการระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

2.6 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เช่น สำนักงานแรงงาน สำนักงานจัดหางาน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะนิติศาสตร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทนายความและสำนักงานด้านกฎหมายอื่นๆ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

พระราชบัญญัตินี้ หมายถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

การบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ หมายถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในเขตจังหวัดจันทบุรี

“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกันจ่ายเป็นค่าตอบแทนในการทำงานตามสัญญาจ้างสำหรับระยะเวลาการทำงานปกติเป็นรายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ ราย เดือน หรือระยะเวลาอื่น หรือจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ในเวลาที่ทำงานปกติของวันทำงาน และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันหยุดและวันลาที่ลูกจ้างมิได้ทำงาน แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

“ค่าล่วงเวลา” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

“ค่าทำงานในวันหยุด” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานในวันหยุด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

“ค่าชดเชย” หมายความว่า เงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเมื่อเลิกจ้างนอกเหนือจากเงินประเภทอื่นที่นายจ้างตกลงจ่ายให้แก่ลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

“คนต่างด้าว” หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

“การทำงาน” หมายความว่า การทำงานโดยใช้กำลังกายหรือความรู้ด้วยประสงค์ค่าจ้างหรือประโยชน์อื่นใดหรือไม่ก็ตาม ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

“พนักงานตรวจแรงงาน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการทำงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

กรอบแนวความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1. ทฤษฎี

1.1 กฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว ต้องสอดคล้องกับสังคมท้องถิ่น

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว ต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

1.3 การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าว ต้องมีผลสอดคล้องต่อนโยบายของรัฐ

2. กรอบความคิด

2.1 การบังคับใช้กฎหมาย การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย และการพัฒนาสังคม

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าวในระบบกฎหมายต่างๆ

2.3 การจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

2.4 การปฏิบัติของนายจ้างหรือสถานประกอบการที่มีต่อลูกจ้างเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี

2.5 สภาพการทำงานและการได้รับการจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าชดเชยให้แก่การทำงานของคนต่าง ด้าวในเขตจังหวัดจันทบุรี